

Pályázati azonosító: 208111/00011

Egyedi dokumentumok restaurálása, állományvédelmi munkáinak támogatása.

Pályázati beszámoló

Két, XIX. századi iskolai beiratkozási anyakönyv restaurálása

A Kecskeméti Református Egyházközség Könyvtára és Levéltára 2021 decemberében kapta a jó hírt, hogy pályázatunkkal 766.064,-Ft költségvetési támogatásban részesültünk.

Ebből az összegből a Kecskeméti Református

Gimnázium 19. századi iskolai beiratkozási anyakönyveinek további két kötetét sikerült restauráltatnunk. Nagyon boldogok voltunk, hogy ebben az elmúlt vészterhes időszakban ez a számunkra is nagyon fontos és értékes munka a támogatásnak köszönhetően ismét folytatódhatott.

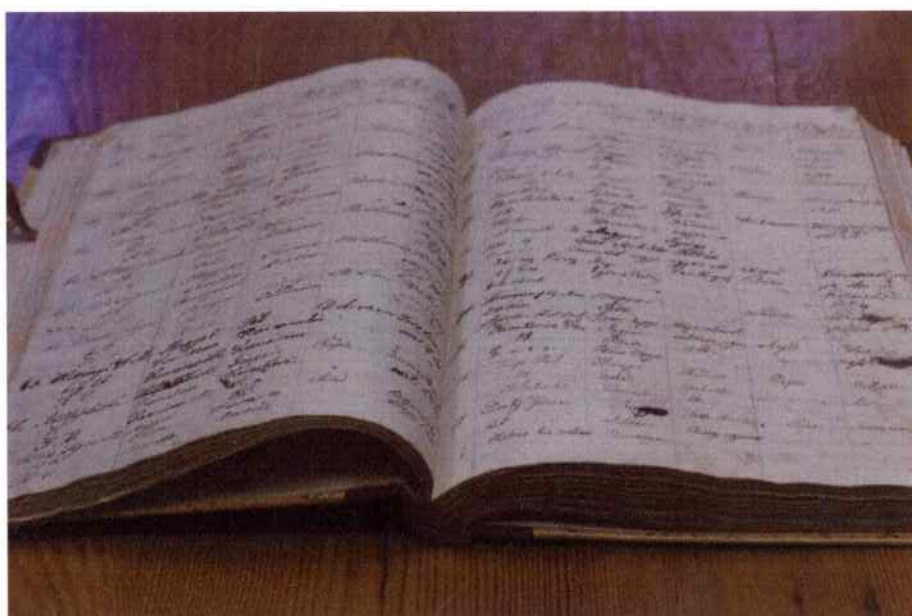
A kötetek restaurálását Helliné Lukács Judit, illetve Zelenák Orsolya végezte, mindketten az ArchivArt Könyvrestaurátor Műhely Kft. munkatársai (szakmai vezető: Gy. Molnár Kerstin). Velük már évek óta jó kapcsolatot ápol intézményünk, alapos, precíz munkájukat ismerjük, s a jövőben is számítunk rájuk.

A Kecskeméti Református Egyházközség története során, évszázadokon át jelentős iskolafenntartóként vett részt a protestáns művelődés előmozdításában, a város és a

környékbeli települések ifjúságának testi-lelki-szellemi képzésében. A Kecskeméti Református Egyházközség, mint egykori – és a rendszerváltás óta újra – iskolafenntartó, levéltárában számos oktatási iratot őriz, hiszen már a 16. század második felétől létezett

református iskola a városban. Az első kecskeméti református iskola működésének kezdetét hagyományosan 1564-re teszik. 1599-ben, amikor a törökök pusztításai miatt a tolnai iskolának rektorával, diákjaival együtt menekülnie kellett, Kecskemétet választották, ahol befogadásra találtak, s az itteni iskolát jelenlétükkel megerősítették.

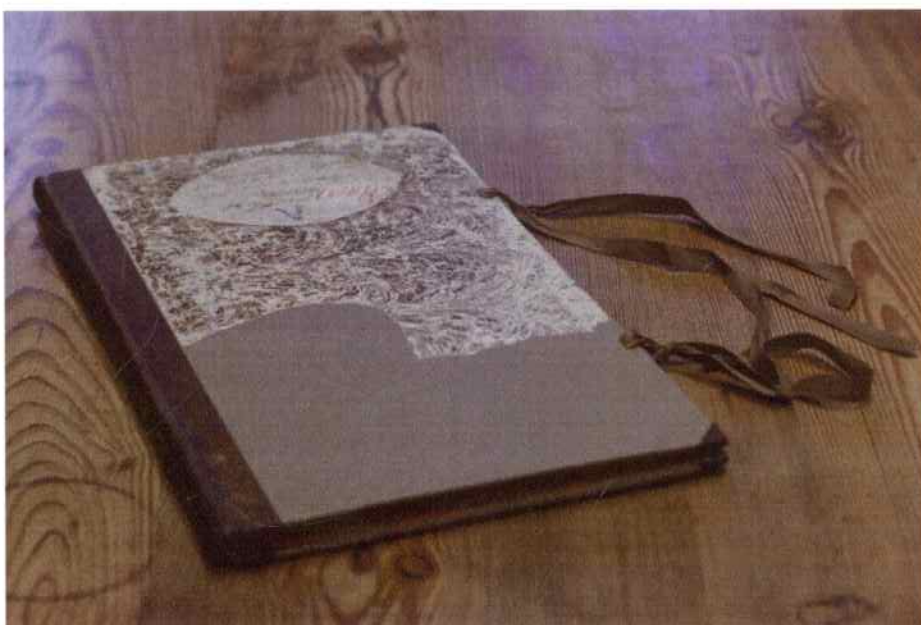
A következő évszázadok során az itt tanult diákok közül sokan viseltek később felelős egyházi tisztségeket, lettek püspökké (Petri György, Patai János, Cseh Csúzi Jakab), esperessé (Kalocsa János, Diószegi Sámuel, Dobos István, Kalós Mózes, Farkas János, Tóth István, Császári Losi Pál), professzorokká (Varjas János, Milesz József) vagy lelkészekké, rektorokká, tanítókká szerte az országban.

A kecskeméti iskola az 1830-as évektől virágkorát élte, teljes jogú református kollégiumként működött, azaz az alsóbb fokú képzéstől kezdődően az akadémiai tagozatokig biztosította a tanulás lehetőségét – a magas tanulói létszámok tanúsítják, hogy éltek

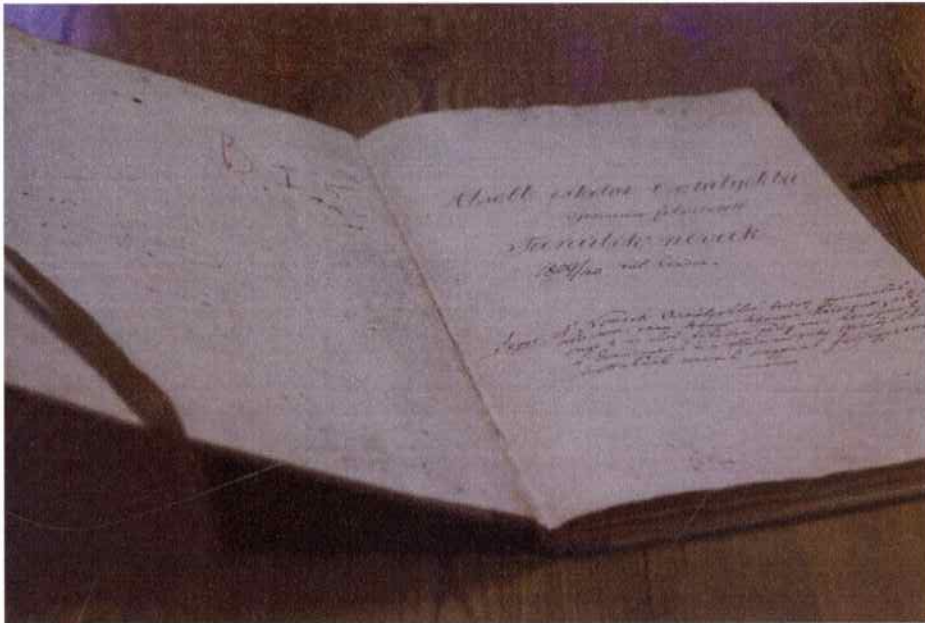
is ezzel a fiatalok. Ebből az időszakból korábban már sikerült restauráltatni, két gimnáziumi anyakönyvet, amelyek az 1833/34-es és az 1853/54-es tanévek közötti időt ölelik át. Most csaknem ugyanennek az időszaknak két újabb beiratkozási anyakönyve került sorra.

Az első a B 69-es jelzetű kötet, *A Gymnasialis és Nemzeti Osztályokba bevett és beírott tanuló növendékek' Névsora* címmel. Ebben a gimnáziumi nyelvészeti és költészeti osztályba, illetve a nemzeti

osztályokba, azaz az elemi iskolába járó kisebb diákok adatai szerepelnek, előbbieket az 1839/40-es és az 1853/54-es tanév között, utóbbiak pedig 1840/41 és 1849/50 között.

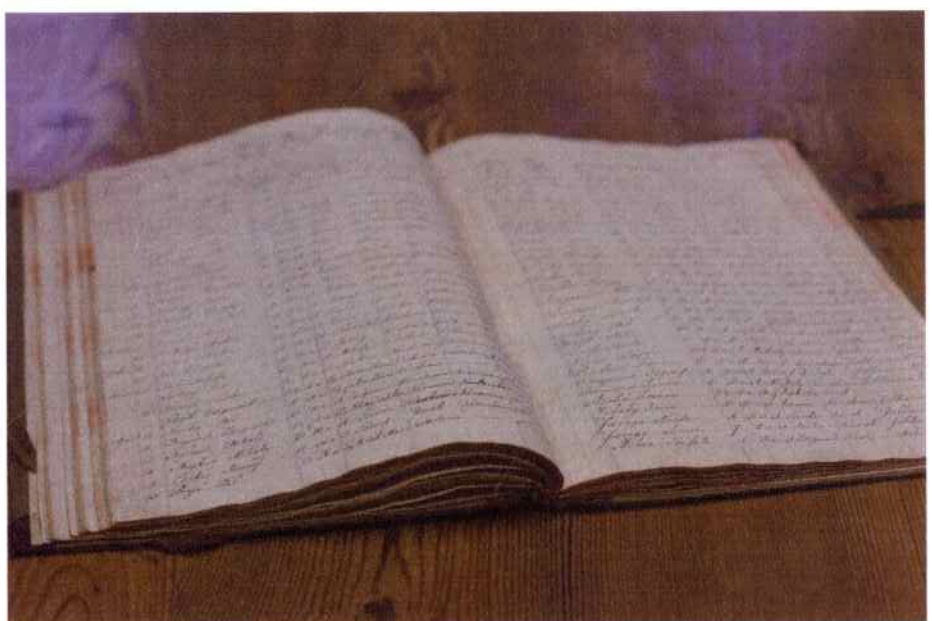
A második az A6-os jelzetű kötet, melynek címe: *A' Kecskeméti Reformatum Collegium Törvényei. Az összes törvények megtartására tulajdon nevök aláírásával kötelezetteknek Névsora, kezdve 1839-ik October.* Ebben pedig a felsőbb tagozatokra, azaz a bölcsészeti (*Philosophiai*,

Bölcselkedési), jogi
(*Törvénytudományi*,
Törvénytani) és teológiai
(*Vallástani*) képzésre járók
adatait találjuk meg, az
1839/40-es tanévtől
egészen az 1868/69-es
tanévig. Mindkét kötet
tartalmazza a diák nevét,
nemzetiségét, vallását,

születési helyét, apja nevét, foglalkozását, lakhelyét, információkat korábbi tanulmányairól, valamint az osztályt tanító tanár, illetve felsőbb tagozatokon a rektor nevét. Ennek a kötetnek az első lapjain olvashatjuk az iskola korabeli törvényeit is, mivel a református kollégiumokban szokásos eljárás szerint a felsőbb osztályokba beiratkozó diákok a törvények aláírásával kötelezték magukat, hogy azokat megtartják, ezáltal váltak a kollégium diákjává.

Az igényesen restaurált kötetek értékes forrásai a térség életében központi szerepet betöltött Kecskeméti Református Kollégiumban folyó oktatói munkának, amely fontos kutatási területe mind a protestáns iskolatörténetnek, mind a helytörténetnek.

Hasznos információkkal szolgálnak a családfakutatók számára is, akik a kecskeméti iskolában tanult felmenőikkel kapcsolatban nemcsak fontos és hiteles személyes adatokat találhatnak meg, de iskolai előmenetelükről, szakirányú végzettségükről is tájékozódhatnak.

Az iskolai törvények tanulmányozása pedig tájékoztat bennünket a korszak oktatási és nevelési módszereiről, elveiről, bepillantást nyújthat elődeink életének egy szegmensébe.

Kecskemét, 2022. november 8.

Kecskeméti Református Egyházközség Könyvtára és Levéltára
Kecskemét, 6000
Szabadság tér 7.

Beszámoló
az alábbi 2 levéltári dokumentum restaurálásáról

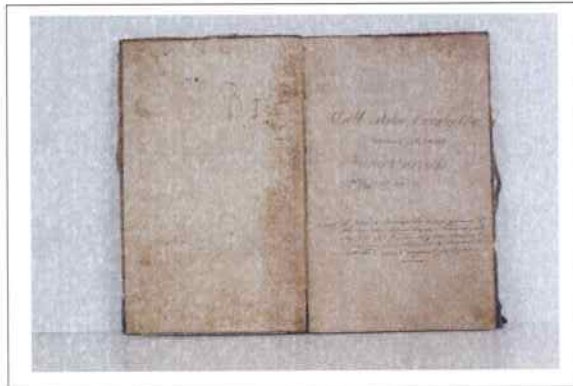
Az **A 6** jelzetű, **Gymnasiumi Anyakönyv (18439 októbertől)** kötet restaurálása a fotódokumentáció elkészítésével kezdődött. A penészkárosodás

gyanúja miatt a kötetet először elszívóban fertőtlenítettük. Továbbra is még elszívóban a portalanítás és óvatos száraz tisztítás után a kötetet ívekre bontottuk a lapszámozás ellenőrzésével. A lappárokat mostuk, savtalanítottuk és utántenyeztük. A javításokat kézi javítással végeztük japán fátyol papír, japán papír, színben illő merített papír és glutofix használatával. Az előzékeket is megerősítettük. Az eredeti technikának megfelelően 5 kender bordára fűztük fel az íveket. A kötetet rekonstruáltuk: elnyíló gerincet készítettünk a jobb nyithatóság érdekében, félbört húztunk fel a gerincre és a sarkoknál a hiányokat kipótoltuk. A szétszedésnél az akkori borító papír alól egy régebbi borítás került elő így ez a korábbi borító papír került vissza a táblákra aláerősítéssel. Az eredeti címke is visszakerült a táblára. Fotódokumentációt készítettünk a restaurálás utáni állapotról. A kötetet Helliné Lukács Judit restaurálta.

ArchivArt Könyvrestaurátor Műhely Kft.
1088 Budapest, Üllői út 2-4. I. emelet 1.
Tel./fax: 36-1/306-4574

Az **A 69 jelzetű, Gymnasiumi Anyakönyv (1839/40-től)** kötet restaurálása a fotódokumentáció elkészítésével kezdődött. A penészkárosodás gyanúja miatt a kötetet először elszívóban fertőtlenítettük. Továbbra is még elszívóban a portalanítás és óvatos száraz tisztítás után a kötetet szétszedtük a lapszámozás ellenőrzésével. A lappárokat mostuk, savtalanítottuk és utáneyvezttük. A javításokat kézi javítással végeztük japán fátyol papír, japán papír, színben illő merített papír és glutofix használatával. Az eredeti technikának megfelelően 4 vékony kender bordára fűztük fel az íveket. A kötést rekonstruáltuk: elnyíló gerincet készítettünk a jobb nyithatóság érdekében, félbőrt húztunk fel a gerincre és a sarkoknál a hiányokat kipótoltuk. A borító papír aláerősítéssel került vissza a táblákra. Az eredeti címke is visszakerült a táblára. A kiszakadt kötőket pótoltuk a töredékek alapján. Fotódokumentációt készítettünk a restaurálás utáni állapotról.
A kötetet Zelenák Orsolya restaurálta.

Budapest, 2022. szeptember 23.

Gy. Molnár Kerstin

ArchivArt
Könyvrestaurátor Műhely Kft.
1088 Budapest, Üllői út 2-4.
Cégjegyzékszám: 01-09-685003
Adószám: 11954501-2-42
K&H 10201006-50087963-00000000

Gy. Molnár Kerstin
ArchivArt Könyvrestaurátor Műhely Kft.
szakmai vezető